

Ganzenspektakel

Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 5 oktober 2013

Gert Ottens & Gerard Troost

Inhoud:	pag.
Inleiding	3
1. De Euro Birdwatch van 2012	4
1.1 BirdLife International	4
1.2. Trektellen.nl	5
2. 'Methodiek' en opzet van de Euro Birdwatch	6
3. De voorbereidingen	7
4. Deelnemende vogelwerkgroepen	8
5. Achter de schermen	8
6. De trek	9
6.1. Het weer	9
6.2. Samenvatting getelde aantallen	9
6.3. De Top 10 van 2012 nader bekeken	10
6.5. Opvallende waarnemingen	14
7. Radaronderzoek in Noordwijk	17
8. De birdwatch in overig Europa	19
9. Persaandacht	19
10. Bronnen	20
Dankwoord	21
Bijlage 1: totalen per soort	23

Omslag: Tellers in weidevogelreservaat De Wilck, Rijnwoude (Foto: Adri de Groot / Vogeldagboek).

Inleiding

Voor de 18^e keer werd afgelopen najaar in Nederland een (Euro) Birdwatch werd georganiseerd door Vogelbescherming Nederland. En in het weekend van 5 oktober 2013 waren ook in 36 andere Europese en Centraal-Aziatische landen werden (door evenveel BirdLife-partnerorganisaties) duizenden vogelaars en andere geïnteresseerden actief om zoveel mogelijk (trek)vogels te tellen. Dit geheel werd gecoördineerd door de Slowaakse zusterorganisatie. De Nederlandse activiteiten tijdens dat weekend zullen in dit verslag worden beschreven, alsmede een korte samenvatting van de Euro Birdwatch in overig Europa.

De trek van vogels naar en over Nederland, en daarmee de omstandigheden voor de mensen in het veld, is erg afhankelijk van het weer. In tegenstelling tot sommige van de voorgaande edities van dit evenement viel het deze keer behoorlijk mee, al was het her en der wat mistig in de eerste ochtenduren. Er werden dan ook redelijke aantallen vogels geteld.

Het aantal deelnemende vogelwerkgroepen en telposten was vergelijkbaar met vorige edities en daar kwamen dan nog eens de telposten aangesloten bij trektellen.nl bij.

Ook de mediabelangstelling en dan met name van de regionale pers viel niet tegen. Een belangrijk doel van deze Euro Birdwatch is om het fenomeen vogeltrek onder de aandacht te brengen, en dat is goed gelukt. Daarnaast is het natuurlijk vooral een leuk evenement dat de Nederlandse vogelwerkgroepen en Vogelbescherming Nederland en de trektellers samenbrengt door op dezelfde dag met hetzelfde bezig te zijn.

In dit verslag zijn weer een aantal leuke foto's afgedrukt die we van deelnemende vogelwerkgroepen toegestuurd kregen, waarvoor hartelijk dank! Wij hopen dat dit verslag hiermee een goede weergave is van de Euro Birdwatch 2013, zoals jullie deze in het veld hebben beleefd.

Gert Ottens
Medewerker vrijwilligers en vogelwerkgroepen
Vogelbescherming Nederland

Gerard Troost
Sovon Vogelonderzoek Nederland
www.trektellen.nl

Zeist/ Nijmegen, januari 2014

1. De Euro Birdwatch van 2013

Vanaf 1993 organiseert BirdLife International jaarlijks een Euro- dan wel een World Birdwatch. In Nederland werd bovendien al in 1989 een landelijke (trek)vogeltelling georganiseerd, een soort birdwatch *avant la lettre*. In Nederland werd niet jaarlijks deelgenomen aan dit evenement, maar dit was de 18^e keer dat we meededen.

Het doel van dit evenement is wereldwijd aandacht te schenken aan vogels en hun leefgebieden. Hierdoor ontstaat meer draagvlak voor beschermingsactiviteiten in de verschillende landen, doordat vogels en hun bescherming weer eens voor het voetlicht worden gebracht. Ook kan dit evenement ertoe bijdragen dat meer mensen geïnteresseerd raken in vogels. In Nederland wordt dit evenement georganiseerd door Vogelbescherming Nederland. In 2013 was de Europese coördinatie in handen onze Slowaakse zusterorganisatie SOS (Slovenskej Ornitologickej Spoločnosti).

De Euro Birdwatch blijkt daarnaast keer op keer weer een uitstekende gelegenheid te zijn om in de pers het belang van Nederland voor trek- en wintervogels nog eens voor het voetlicht te brengen.

1.1 BirdLife International

BirdLife International is een wereldwijd netwerk van nationale vogel- en natuurbeschermingsorganisaties en werd opgericht in 1994. BirdLife International richt zich op de bescherming van vogels, hun leefgebieden en daarmee op het behoud van de biodiversiteit op aarde. Zij werkt daarbij samen met lokale organisaties waarbij duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen leidraad is. Deze nationale Partners vormen de kern van het BirdLife netwerk. Het gezamenlijke werk van de Partners wordt gecoördineerd door een Secretariaat in Groot-Brittannië en regionale kantoren in Europa, Amerika, het Pacifisch Gebied, Afrika, Azië en het Midden-Oosten.

Noodzaak tot samenwerken

Veel vogels zijn trekvogels. Zij verblijven maar een deel van het jaar in ons land. Het beschermen van deze vogels in Nederland is minder effectief als zij buiten ons land worden bedreigd. Bovendien wordt er steeds meer internationale en Europese wet- en regelgeving opgesteld. Ook heeft ieder land de verplichting het behoud van de wereldwijde biodiversiteit serieus te nemen. BirdLife International biedt hiervoor een goed platform. BirdLife's wereldwijde netwerk van Partners en via hen van vrijwilligers en lokale groepen spelen een grote rol bij een veelheid aan beschermingsactiviteiten.

Met uitsterven bedreigd

Van de bijna 10.000 vogelsoorten op aarde worden er 1.226 met uitsterven bedreigd. Daarnaast gaan er nog eens 5.000 soorten beduidend in aantal achteruit. Alarmerende cijfers die vragen om een strategische aanpak. Deze bedreigde vogelsoorten vormen mede de leidraad voor de prioriteiten in het werk van BirdLife International en haar Partners: voor de met uitsterven bedreigde vogelsoorten, die snel hulp behoeven, vormen speciale actieplannen de basis.

Voor de overige soorten, waarvoor nog tijd is voor een meer geïntegreerde aanpak, wordt geprobeerd de belangrijkste leefgebieden beter te beschermen. Tevens wordt geprobeerd soorten die het nu nog goed doen, niet in de gevarezone terecht te laten komen.

1.2. Trektellen.nl

Met dank aan de telposten aangesloten bij deze website, mochten we in 2013 weer veel telposten begroeten. Daarnaast beschikken veel van de vogelwerkgroepen die al jaren meedoen aan de birdwatch ook zelf over een trektellen.nl-telpost. Dit verslag is dan ook mede het resultaat van deze kruisbestuiving.

Ook van grote toegevoegde waarde zijn de telposten die in omliggende landen bij het groeiende, internationale netwerk van trektellen.nl zijn aangesloten. Dit maakt het mogelijk om trek en verschuivingen van vogels bijna letterlijk te volgen en visueel te presenteren, zie bijvoorbeeld de figuren op pagina 11 en 12).

Vogelwerkgroep Ut Vuggelke zit 'inspannend' te tellen op Telpost Bakel (Foto: Nico Bouwmans).

2. 'Methodiek' en opzet van de Euro Birdwatch

De opzet was in 2013 vergelijkbaar met de jaargangen 2004-08 & 2010-12: dit betekent dat de deelnemende vogelwerkgroepen vrij waren om te tellen wat, waar en voor hoelang ze wilden. De tellingen lagen daardoor zoals gebruikelijk verspreid over het land. Voor de uitvoering kon men kiezen uit trektellingen, gebiedstellingen (telling van alle vogels *in* een bepaald gebied) of anderszins, bijvoorbeeld het tellen van vogels tijdens een excursie.

Waar het eerst nog dichtzat door de mist (zie volgende foto) klaarde het steeds meer op (foto: telpost Noordpolderzijl).

Met andere woorden: de Euro Birdwatch is een zeer laagdrempelige happening, waar iedere vogelwerkgroep of telgroep, maar ook andere belangstellenden, aan mee kunnen doen. En dat is meteen ook één van de doelen van de Euro Birdwatch: een evenement organiseren waaraan vele vogel,- en/of natuurliefhebbers in kunnen participeren, en genieten van vogels.

Doordat de verschillende deelnemers vaak op verschillende manieren hebben geteld zijn de 'analyses' in dit verslag niet wetenschappelijk verantwoord, maar toch geeft het een beeld van het fenomeen 'vogeltrek' in Nederland. In Hoofdstuk 6 worden enkele ornithologische resultaten van de birdwatch gepresenteerd.

3. De voorbereidingen

In juni kregen alle vogelwerkgroepen een eerste aankondigingsbrief, later gevolgd door een herinnering. Vanaf dat moment stroomden de aanmeldingen gestaag binnen, en werd drie keer een e-mailnieuwsbrief uitgebracht onder de aangemelde werkgroepen waarin iedereen op de hoogte werd gebracht van de voorbereidingen.

Helaas was dit het beeld op flink wat telposten, tenminste in de eerste ochtenduren (foto: telpost Noordpolderzijl).

Overigens komt het ieder jaar weer voor dat er werkgroepen zijn die zich pas laat, soms zelfs op de dag voor de birdwatch, aanmelden. Dat is overigens geen probleem.

Op de dag van de birdwatch in Nederland verscheen op de website van Vogelbescherming ieder half uur een update van de getelde aantallen en de leukste waarnemingen (zie: http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/euro_birdwatch). Op dit moment staat daar het definitieve aantal vermeld, alsmede de Top Tien en wat bijzonderheden.

4. Deelnemende vogelwerkgroepen

Deze editie hebben 98 vogelwerkgroepen meegedaan aan de birdwatch. Dat zijn er iets minder dan we de afgelopen jaren gewend waren. En deze groepen organiseerden samen 169 tellingen, maar dat is inclusief de telposten die hun aantallen ook doorgeven aan trektellen.nl. Er is overlap tussen de aangemelde vogelwerkgroepen en de telgroepen van trektellen.nl, maar in de aantallen is gecorrigeerd voor eventuele dubbeltellingen die dit zou kunnen veroorzaken. Voor een complete lijst van de werkgroepen en telgroepen, zie het Dankwoord op pagina 21-22.

Veel van deze vogelwerkgroepen doen als sinds jaar en dag mee, maar ieder jaar mogen we toch weer nieuwe deelnemers verwelkomen. We kunnen dus gerust stellen dat de Euro Birdwatch een vast agendapunt is op de jaarplanning van veel vogelwerkgroepen. Dat blijkt ook wel uit het feit dat sommige van hen zich al ver voor de 'officiële' aankondiging aanmelden.

Ook deze keer was er weer een zogenaamde 'what's app-groep' waarin een aantal telposten elkaar (en Vogelbescherming) per mobiele telefoon regelmatig op de hoogte hielden van de ontwikkelingen in het veld, qua weer, vogels en andere bijzonderheden. Dit was vorig jaar geïnitieerd door telpost Oelemars (VWG Losser), en dit jaar waren er nog weer meer telgroepen bij aangesloten. Mogelijk dat dit zelfs de toekomst van het verzamelen van de birdwatch-tellingen is (aangevuld met trektellen.nl), maar daarover in de aanloop naar de Euro Birdwatch van 2014 meer.

5. Achter de schermen

Op de dag van de birdwatch zelf werden vrijwel deelnemende vogelwerkgroepen gebeld vanuit het kantoor van Vogelbescherming Nederland, om de getelde aantallen te vernemen en om leuke anekdotes of bijzonderheden te noteren. Veel gegevens kwamen echter ook per e-mail binnen en werden meteen ingevoerd om steeds de laatste getallen te hebben voor de site.

Van ongeveer 11 tot 17 uur waren de telefoons in Zeist bijna onafgebroken in gebruik, want er werden door negen vrijwilligers (zie ook het Dankwoord op pag. 22) heel vele tientallen gesprekken gevoerd. Daarnaast ontvingen we ook veel telresultaten per e-mail. En al willen we kijken of de invoer ook digitaal kan; toch blijft het leuk om vanuit het veld te horen hoe het is, en wat er aan bijzondere vogels of aantallen wordt genoteerd.

Alle doorgebelde en –gemailde aantallen werden meteen ingevoerd in een database. De belangrijkste aantallen en eventuele bijzonderheden werden bovendien meteen op de website geplaatst. Genoemde database vormt dan weer de primaire bron van informatie voor dit verslag, evenals de verslagen van voorgaande jaren, de tijdschriften en verslagen van werkgroepen en telposten, en de al vaak genoemde website trektellen.nl.

Zoals gezegd, verzamelde onze zusterorganisatie in Slowakije de gegevens van de overige deelnemende landen in Europa. Hiervan werd nog diezelfde een verslag voor de internationale pers gemaakt. Ook de vaderlandse pers werd nog op de dag van de birdwatch zelf benaderd met de eerste resultaten (zie Hoofdstuk 9).

6. De trek

Bij de Euro Birdwatch gaat het natuurlijk ook om de getelde aantallen vogels en soorten (en die zijn weer een functie van het weer), dus hierbij een samenvatting van de trek die dag, zoals we deze van jullie hebben doorgekregen. Natuurlijk telt niet iedereen op dezelfde manier, behalve de telposten aangesloten bij trektellen.nl. Maar door het grote aantal deelnemende telposten is het toch mogelijk een goed beeld te geven van een gemiddelde vogeltrekdag begin oktober, in Nederland.

	Totaal	Aantal soorten	Aantal telposten	Gem. aantal vogels per telpost
2013	378.336	204	169	2.239
2012	373.690	189	157	2.650*
2011	351.094	210	180	1.952
2010	311.731	191	150	2.078
2009	161.535	184	120	1.346
2008	663.550	215	183	3.626
2007	474.581	208	150	3.164
2006	334.505	193	150	2.230
2005	355.836	201	125	2.847
2004	521.072	209	110	4.437
2003	189.955	166	70	2.714
2001	152.592	143	65	2.348
1999	91.249	132	70	1.304
1996	624.723	202	139	4.494
1989	504.359	212	183	2.756

Tabel 1. Samenvattende aantallen van de afgelopen Birdwatch-evenementen (voor zover bekend). *)= op 16 telposten is niet geteld door het slechte weer; gemiddelde dus van 141 telposten.

6.1 Het weer

Was het vorig de regen die vele telposten parten speelde, nu was het op een aantal plaatsen een hardnekkige mist die de telling in de soep deed lopen. Toch klaarde het in de loop van de ochtend bijna overal op, en werd het op veel plekken zelfs nog een aangename dag.

6.2 Samenvatting getelde aantallen

In totaal werden in Nederland 378.336 vogels vastgesteld (gecorrigeerd totaal), verspreid over 204 soorten (zie ook Bijlage 1). Dit was ondanks het nevelige begin van de dag toch weer meer dan de voorgaande vier edities, zoals ook het gemiddelde aantal vogels per telpost aangeeft. Ook het aantal soorten liep daarmee in de pas, met zelfs maar liefst zes nieuwe soorten (maar daarover verderop meer)! Voor een vergelijking met de resultaten van eerdere birdwatch-evenementen, zie tabel 1.

De birdwatch edities van de laatste jaren (dat wil zeggen vanaf 2004, maar zonder 2009) zijn voor wat de telwijze betreft onderling goed te vergelijken (samen met die van 1996, zie ook Ottens 2005). In al deze jaargangen werden namelijk zowel (maar vooral) trekkende als ook wel pleisterende vogels geteld.

Het 'eeuwige' totaal van het getelde aantal vogels sinds 1989 staat nu op 9.880.372, waardoor we volgend jaar (normaal gesproken) toch zeker de 10 miljoen voorbijgaan. Het totale aantal soorten dat door de jaren heen in Nederland is vastgesteld tijdens de Euro Birdwatch is moeilijker te berekenen, maar naar schatting gaat het om ≥ 283 soorten (incl. een aantal exoten en 'escapes').

6.3 De Top Tien van 2013 nader bekeken

Figuur 1 geeft een lijst weer van de tien meest getelde soorten in 2013, met dit jaar meerdere verrassingen:

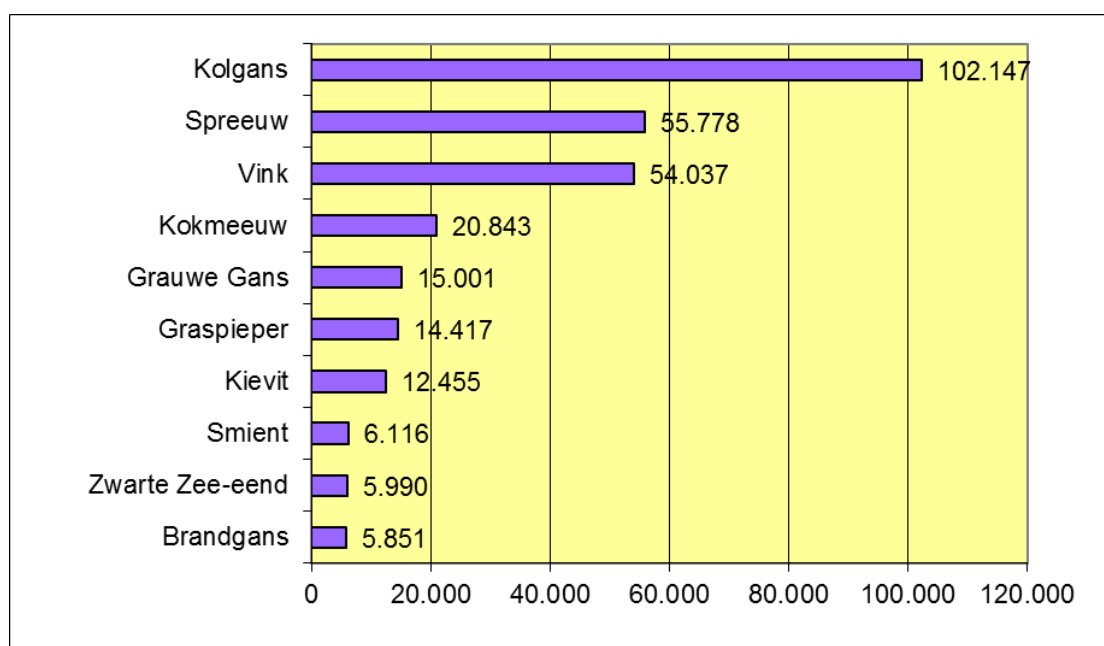

Fig. 1. Top Tien van de meest getelde soorten tijdens de Euro Birdwatch 2013.

Hieronder volgt de gebruikelijke uitwerking van de Euro Birdwatch- Top Tien in Nederland, per soort, met tussen haakjes de notering tijdens de voorgaande jaargang (2012):

1 **Kolgans (2012: 23)** **102.147**

De massale (en vroege) binnenkomst van Kolganzen was eind september-begin oktober 2013 het gesprek van de dag. En ook tijdens de Euro Birdwatch plukten we daar de vruchten van. Want nooit eerder werden zoveel Kolganzen geteld tijdens een birdwatch. Het record stond op 52.599 (2011), waarmee destijds de 2^e plek in de 'ranglijst' werd gehaald. Doorgaans komen de meeste Kolganzen pas later in oktober en november aan, al is de aankomst de afgelopen decennia aanzienlijk vervroegd. De telposten van trektellen.nl noteerden 50.270 langstreckende 'Kollen', vooral in het oosten en midden van het land. Een deel van de getelde vogels zal zeker betrekking hebben gehad op pleisterende groepen, maar gezien de aantallen op trektellen.nl (alleen op 30 september zijn vorig jaar meer trekkende Kolganzen doorgegeven) was er tijdens de birdwatch sprake van een goede trekdag.

Figuur 2 geeft de verspreiding van trekkende Kolganzen op 5 oktober 2013, waaruit men ook kan opmaken dat er al behoorlijke aantallen aanwezig waren, die zich verplaatsten over het land.

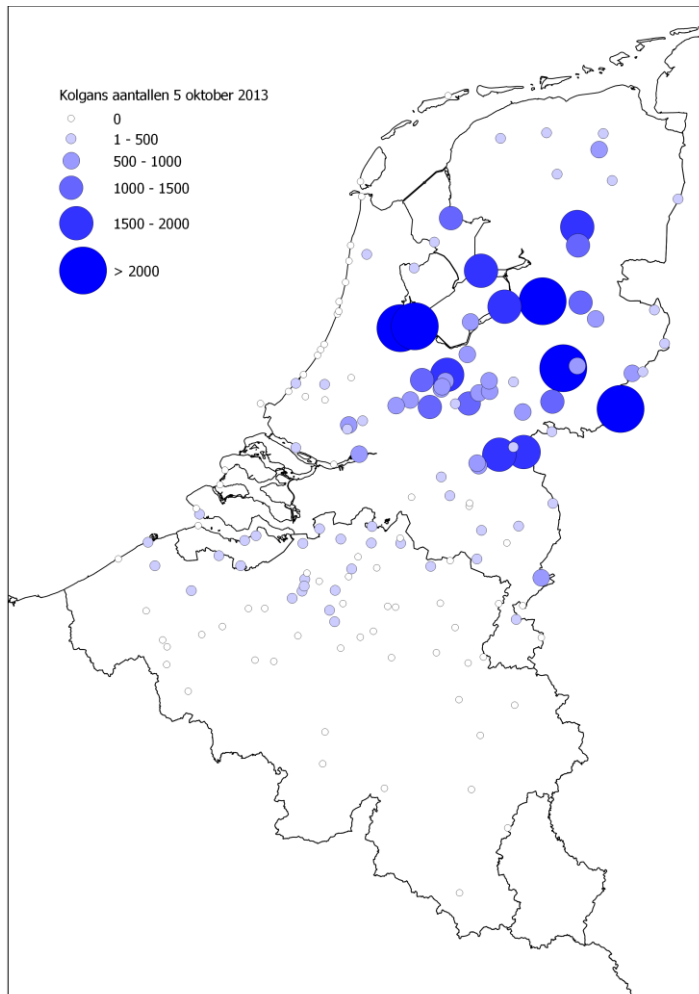

Fig. 2. Verspreiding van trekkende Kolganzen in de Benelux tijdens de Euro Birdwatch van 2013, aan de hand van de telposten van trektellen.nl.

2 Spreeuw (1)

55.778

Voor het eerst sinds 2008 prijkt de Spreeuw eens niet op de 1^e positie van de meest getelde soorten. Gemiddeld werden gedurende 2004-2008 149.778 ex. opgemerkt en dat soort aantallen hebben we al enkele jaren niet meer meegemaakt. Echte topjaren waren bijvoorbeeld de Euro Birdwatch van 2007 (220.418), 2005 (164.296) en 2008 (138.831). Uit onderzoek blijkt ook dat zowel de broed- als de winterpopulatie al enkele decennia achteruitgaat. Mogelijk dat dit (deels) een verklaring is voor de afnemende aantallen tijdens de birdwatch, al is dit evenement natuurlijk maar een momentopname en is het daardoor moeilijk om uitspraken te doen over langjarige trends. Daarnaast worden de grootste aantallen langstreckende vogels doorgaans pas in de laatste decade van oktober genoteerd. Desondanks krijgt deze soort het voor elkaar om (bijna) elke keer weer het meest geteld te worden. In 2014 zullen we trouwens meer aandacht schenken aan deze soort, in het kader van het Jaar van de Spreeuw.

3 Vink (2)

54.037

Met uitzondering van 2008, toen 241.979 (!) vogels werden geteld, en 2004 (56.841), zijn niet eerder zoveel Vinken waargenomen tijdens een birdwatch. Het topjaar 2008 is natuurlijk een flinke uitbijter, waarmee de soort destijds dus ook de no. 1-positie behaalde, maar toch geeft het totaal van afgelopen jaar aan dat de Vinken goed vlogen. De derde plek is dus verdiend. En in tegenstelling van verscheidene andere soorten uit de Top 10, is het leeuwendeel (namelijk 40.776 ex.) bij deze soort afkomstig van de telposten van trektellen.nl. En vrijwel al deze Vinken werden weer vastgesteld ten oosten van de lijn Assen-Dordrecht, zoals weergegeven in figuur 3. Dit in tegenstelling tot de situatie vorig jaar toen de verspreiding beperkt bleef tot het uiterste zuidoosten van het land (Ottens & Troost 2013).

Enorme aantallen Vinken zijn trouwens vanaf half oktober 2013 geteld, vooral op 19 oktober toen ruim 928.000 vogels aan trektellen.nl werden doorgegeven. Mogelijk dat de vogels hun trek vanuit het noorden en oosten door slecht weer onderweg hadden uitgesteld tot dan.

Toptelpost was De Kampen bij Gassel, NB. waar 3.236 Vinken werden genoteerd (gemiddeld 498 per uur; over 6:30 uur), gevolgd door Aan de Majoor (VWG de Haeselaar) in Limburg met 2.532 vogels (460/uur; 5:30 uur). En om nog even in het zuiden te blijven, telpost Loozerheide telde 1.611 Vinken.

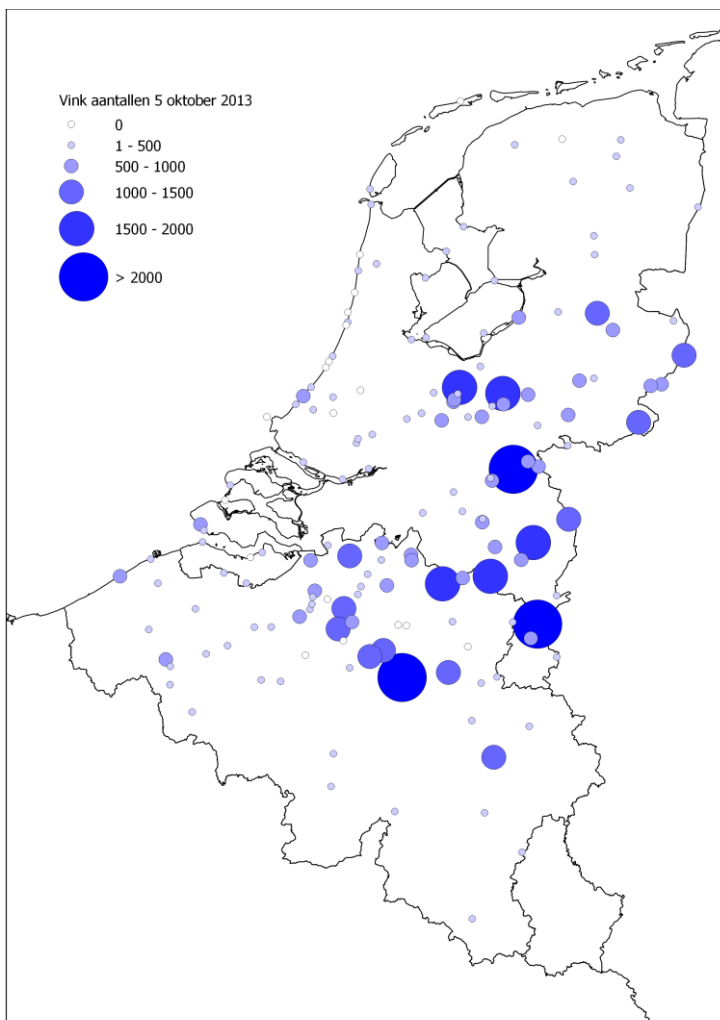

Fig. 3. Verspreiding van trekkende Vinken in de Benelux tijdens de Euro Birdwatch van 2013, aan de hand van de telposten van trektellen.nl.

4 Kokmeeuw (5)

20.843

Met 11 Kokmeeuwen minder dan vorig jaar lag een vergelijkbare notering bijna voor de hand, ook omdat het langjarig gemiddelde rond de 20.000 vogels ligt. En gezien het feit dat aan trektellen.nl maar 3.193 trekkende Kokmeeuwen werden gemeld, met name langs de Noordzeekust en in mindere mate in het rivierengebied, zal een deel betrekking hebben gehad op pleisterende vogels of lokale verplaatsingen (van of naar de slaappleaats).

En zoals altijd deden IVN-Roermond (5.974 vogels) en de Vogelwacht Limburg (8.572), op telposten langs de Limburgse Maas, weer een flinke duit in het zakje (al kunnen we dubbeltellingen hier dus niet uitsluiten).

5 Grauwe Gans (7)

15.001

Ook deze soort is één van de vaste waarden in de Euro Birdwatch-Top Tien. Dat is deze keer niet verwonderlijk gezien het aantal, want alleen in 2007 (18.910) en 2004 (15.744) werden er meer geteld. Sinds de eerste landelijke trektelling van 1989, toen 2.454 Grauwe Ganzen werden waargenomen (op 183 telposten) zijn de aantallen steeds toegenomen, op een paar uitzonderingen na (maar dat waren dan weer jaren met relatief weinig telposten; 2001 en 2003). Met andere woorden, de opkomst van de Grauwe Gans als broedvogel in Nederland laat zich ook aflezen uit de jaarlijkse birdwatch evenementen. Te meer omdat grootschalige trek- of zwerfbewegingen in Nederland normaliter niet nog niet plaatsvinden begin oktober.

De volgende telposttotalen hebben dus waarschijnlijk vooral betrekking op pleisteraars: VWG Tholen (1.140 langs de Oesterdam), VWG Ouderkerk aan de Amstel (1.296; Ouderkerkerplas) en als topper IVN Ronde Venen 1.300 Grauwe Ganzen in de Waverhoek).

6. Graspieper (4)

14.417

Weer een klein stapje terug ten opzichte van voorgaande jaren, voor deze vaste waarde in de Top 10. En deze keer piekten de Graspiepers iets te laat, omdat in de laatste week van september behoorlijke aantallen de Nederlandse telposten waren gepasseerd. Maar omdat de najaarstrekpiek doorgaans eind september-begin oktober valt, kunnen soms grote aantallen worden waargenomen tijdens de birdwatch. Voorbeelden daarvan zijn bijvoorbeeld 2004 (52.980 vogels; 3^e positie), 2011 (48.896; 3^e) en 2008 (31.383; 3^e). Ook tijdens de record-birdwatch van 2 oktober 2004 had de soort echter net iets te laat gepiekt, want op 30 september dat jaar werden ruim 77.000 Graspiepers doorgegeven aan trektellen.nl. En als we de birdwatch van 2013 op 25 september hadden georganiseerd, zouden er ruim 67.000 zijn geteld. Dit alles om maar aan te geven dat het met deze soort twee kanten op kan. Aan trektellen.nl werden overigens 10.540 trekkende Graspiepers doorgegeven die dag, een belangrijk deel van het totaal, en dit geeft wel aan dat ze redelijk goed vlogen. Er waren eigenlijk maar weinig telposten die er uit sprongen, voor wat de aantallen betreft. De verspreiding was zeer breed en vrijwel alle telposten deelden dus in de vreugde. En al ging het om bescheiden aantallen per telpost, dat was genoeg voor deze 6^e positie.

7 Kievit (3)

12.455

Deze keer was het nog duidelijker dat de aantallen tijdens de birdwatch vooral te danken zijn aan pleisterende groepen die her en der zijn genoteerd. Want de telposten van trektellen.nl noteerden er maar 1.818. dat wil natuurlijk niet zeggen dat andere telposten (niet aangesloten bij trektellen.nl) geen trekkende Kieviten hebben gezien. Maar begin oktober is eigenlijk ook nog te vroeg voor echte Kievitetrek, die komt vaak pas op gang na de eerste nachtvorst en/of perioden met sneeuw.

Vogelwacht Trynwâlden stak er (als het om de aantallen Kieviten gaat) met kop en schouders bovenuit. Zij telden zo'n 4.385 vogels in de Wielen, gevolgd door de VWG Etten-Leur die op de Hellegatsplaten en langs de Philipsdam 1.524 Kieviten telden en IVN-Waterland met 986 exemplaren in de Schermer en Eilandspolder.

8 Smient (11)

6.116

Deze eend deed eerder mee met de 10 meest getelde soorten; 1996 (32.106; 7^e positie) in 2004 (16.221 vogels; 8^e positie), 2005 (7.227; 7^e) en 2006 (6.411; 9^e). Een topjaar was verder nog 2008 met 10.615 vogels. De afgelopen editie is de notering met name te danken aan grote groepen pleisterende vogels. Want de telposten van trektellen.nl noteerden er in 2013 maar 912.

Aan de andere kant was er op 2 oktober 2004 en 1 oktober 2005 wel degelijk sprake van een trekpiek tijdens de Euro Birdwatch (Ottens 2004, 2006). En al komen de eerste van de vele in Nederland overwinterende Smienten later in het najaar aan, het is dus goed mogelijk dat we daar tijdens de birdwatch al mee verrast worden.

De grootste aantallen werden gezien in de Waverhoek, door de VWG IVN- Ronde Venen (1.500 vogels), Hellegatsplaten/Philipsdam (VWG Etten-Leur; 1.373) en in de Delta Schuitenbeek (IVN- Nijkerk; 441).

9 Zwarte Zee-eend (13)

5.990

Werd het birdwatch-record van deze soort vorig jaar nog flink aangescherpt (van 903 vogels in 2008 naar 5.169 in 2012!), deze keer deden de 'zwartjes' er nog weer schepje bovenop. En daarmee is het meteen de hoogst geplaatste nieuwkomer in de Top 10 van 2013. De overgrote meerderheid van de getelde vogels zijn van één telpost afkomstig. Langs Paal 18 op Terschelling vlogen namelijk maar liefst 4.183 Zwarte Zee-eenden, met (veel) kleinere aantallen langs de Hollandse kust. Overigens was de telling van Terschelling het op vier na hoogste dagtotaal van deze soort, in oktober, in Nederland ooit (www.trektellen.nl).

10 Brandgans (21)

5.891

Ook dit is een verrassende nieuwkomer. Was het aantal van 2012 (3.091) al een ruime verbetering van het vorige record 1.709 in 2009), in 2013 gingen we daar nog ruim overheen. En dat leverde de Brandgans zowaar een plaatsering in de Top Tien op. Maar bij geen enkele soort is de discrepantie tussen de aantallen die aan trektellen.nl werden doorgegeven (namelijk 18 ex.), en die door de overige tellingen (dus 5.873) zijn toevertrouwd, zo groot als bij de Brandgans. En al zullen op sommige van de overige telposten wel langstreckende vogels zijn genoteerd, we kunnen gerust stellen dat het leeuwendeel pleisterende ganzen betroffen. Daar zal de eigen broedpopulatie (6.391 broedparen geteld in 2011; Boele et al. 2013). Voor een belangrijk debet aan zijn. Moeilijk voor te stellen dat tijdens de edities van 1989, 2001 en 2003 resp. 2, 1 en 3 Brandganzen werden geteld, maar deze soort

6.5 Opvallende waarnemingen

Roofvogels vlogen niet veel tijdens de birdwatch. Toch vestigde de Blauwe Kiekendief met 34 exemplaren een record, één meer dan het (vorige) hoogste aantal tijdens jaargang 2011. En ook vijf Wespddieven is een leuk aantal, zo laat in het najaar. Van die laatste soort werd alleen gedurende de edities van 1989 en 2001 (beide 16 ex.) en 2010 (7 vogels) meer geteld.

Zwarte Wouwen zijn maar zeer zelden waargenomen in de geschiedenis van het evenement, voor zover na te gaan alleen in 2003 (2 vogels) dus eentje over het Wierdense Veld is de moeite van het vermelden zeker waard.

De aantallen Slechtvalken schommelen al een aantal jaren rond hetzelfde niveau; dit jaar werden er 32 vastgesteld. Uitschieters waren er bij deze soort in 2008 en 2009 met in beide jaren 47 vogels.

Eén **zeevogelsoort**, de Zwarte Zee-eend bracht het tot de Top 10 (zie boven). En ook Kleine Mantelmeeuwen vlogen erg goed, wat tot een aantal van 2.380 getelde vogels leidde. Slechts één keer werden er meer van deze meeuwen vastgesteld tijdens een Euro Birdwatch (6.874 in 2006; daarmee destijds 7e positie). Het aantal is echter iets geflatteerd, omdat de grootste aantallen door verschillende telposten langs de Hollandse kust werden geteld, waardoor dubbeltellingen niet zijn uit te sluiten.

Voor het overige werden er maar zeer weinig zeevogels geteld, met bijvoorbeeld 88 Roodkeelduikers en twee Parelduikers, zes Alken en één Zeekoet, vijf Kleine Jagers en één Grote en één Middelste Jager. En terwijl er vorig jaar nog veel Jan van Genten vlogen (een record met 2.947) werden er nu meer normale aantallen vastgesteld (97 ex.). Ook het contrast tussen de getelde Eiders in 2012 (3.564) en 2013 (101) is wel erg groot.

Dit mannetje Witoogeend in de Oude Vaart (DR) was nieuw voor de Euro Birdwatch (Foto: Femmie Prikken).

Ook deze Euro Birdwatch leverde natuurlijk weer een aantal **zeldzame** en **schaarse soorten** op. Om te beginnen waren Porseleinhoen, Blonde Ruiters (veel binnen bij telpost), Roodpootvalk (en meteen vier vogels!), Grauwe Franjepoot, Witoogeend en Grasparkiet 'nieuw' in de geschiedenis van het evenement. Maar daarnaast zijn ook zeven Kraanvogels, vijf Zwartkopmeeuwen, 24 Beflijsters, 43 Sneeuwgorzen (meer dan ooit), 13 IJsgorzen, twee Cetti's Zangers, vier Steenuilen, een Kerkuil, maar liefst 11 Zwarte Ibissen, drie Dwergganzen, een Roodkeelpieper, zes Grote Piepers en twee Bladkoningen de moeite van het vermelden meer dan waard!

Opvallende aantallen zijn verder de 4.403 Kruisbekken die zijn vastgesteld. Deze waren onderdeel van een behoorlijke invasie die al ruim voor de birdwatch inzette en in oktober nog weer flink toenam.

Daar plukten meerdere telposten de vruchten van, en de soort haalde net de Top Tien niet (13e positie). Tijdens alle voorgaande edities werden in totaal 1.967 Kruisbekken geteld, en nooit meer dan 749 (2004). Met recht nog één van de verassing van 5 oktober 2013.

Ook werden weer veel Grote Zilverreigers doorgegeven (281), dus is het leuk om de ontwikkelingen van de landelijke populatie ook weerspiegeld te zien in de birdwatch-gegevens. Figuur 4 geeft de aantallen van deze soort weer gedurende 1989-2013, met daarbij ook het aantal telposten; terwijl het aantal telpost de afgelopen acht jaar redelijk constant is, nemen de aantallen 'Grote Zillies' duidelijk toe.

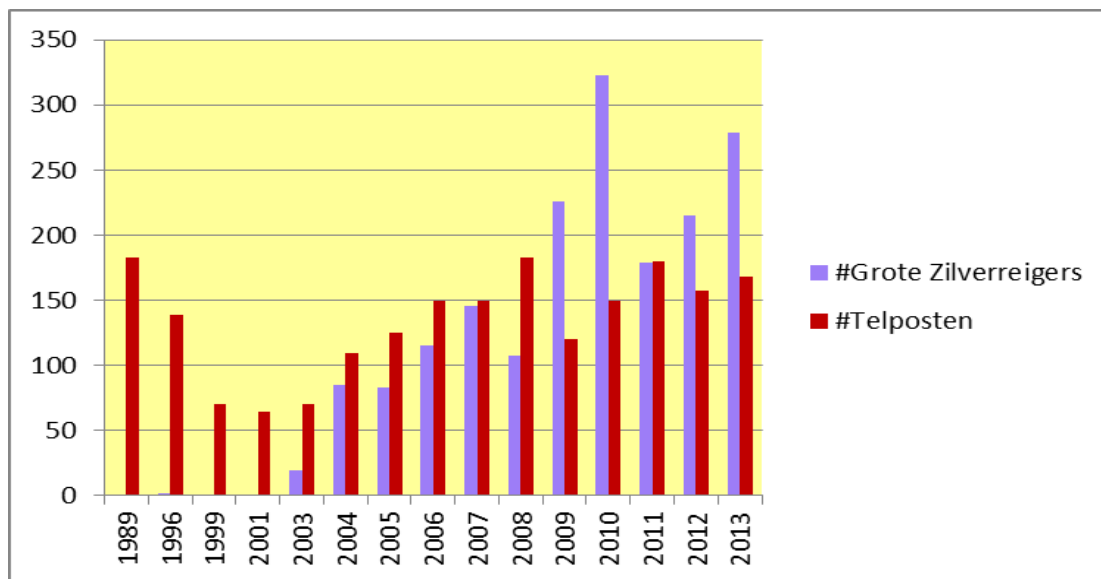

Fig. 4. Aantallen getelde Grote Zilverreigers (en telposten) tijdens de Euro Birdwatch-evenementen van 1989-2013.

Natuurlijk waren ook de nodige **exoten** goed vertegenwoordigd, met name waterwild afkomstig uit verschillende windstreken. Zo zet de (Grote) Canadese Gans door en eindigt met 1.486 vogels als meeste getelde exoot (alleen in 2008 werden er meer geteld; 1.550), gevolgd door de Nijlgans met 810 exemplaren. Beide werden nog niet vaak in dergelijke aantallen vastgesteld. Ook de ene Casarca kunnen we waarschijnlijk in deze categorie indelen. Dat geldt zeker voor de drie Indische Ganzen en 13 Halsbandparkieten die aan het papier zijn toevertrouwd. En de eerder genoemde Grasparkiet is natuurlijk ook niet vanuit Australië komen overvliegen. Zie ook Bijlage 1 voor overzicht van de aantallen getelde vogels per soort.

7. Radaronderzoek in Noordwijk: Superkijker in actie

Tijdens de Euro Birdwatch bood Robin Radar Systems ons de mogelijkheid om een vogelradar te demonstreren. Deze uitvinding is te vergelijken met een superkijker waarmee vogels op kilometers afstand en overal rondom worden opgespoord. Op het scherm zijn hun vluchtpaden, afstand en hoogtes tot op de meter nauwkeurig te zien, ook 's nachts en als het mistig is.

Zulke vogelradars worden in Nederland ontwikkeld en sinds kort over de hele wereld verkocht. Bijvoorbeeld voor op vliegvelden om aanvaringen tussen vogels en vliegtuigen te voorkomen. Maar ook in windmolenparken worden ze gebruikt, dan niet om de molens maar om de vogels te beschermen. Als ze tijdens hun reis met velen tegelijk door grote windmolenparken vliegen, kunnen de windmolens hiermee automatisch worden uitgezet.

Op 5 oktober 2013 werd de radar bij het Zuid-Hollandse Noordwijk geplaatst, op één van de drie telpunten van de Vogel- en Natuurbescherming Noordwijk. In dit hoofdstuk zullen we een paar opvallende resultaten van deze radartelling presenteren.

7.1 Vliegrichtingen

Figuur 5 geeft de richtingverdeling aan die de vogels hebben gevolgd. De hoek van de kustlijn van Nederland ter hoogte van Noordwijk is ongeveer 208 graden. Wat erg opvalt, is dat het merendeel van de vogels de richting van de kustlijn volgen, die daar ook ongeveer dezelfde hoek maakt.

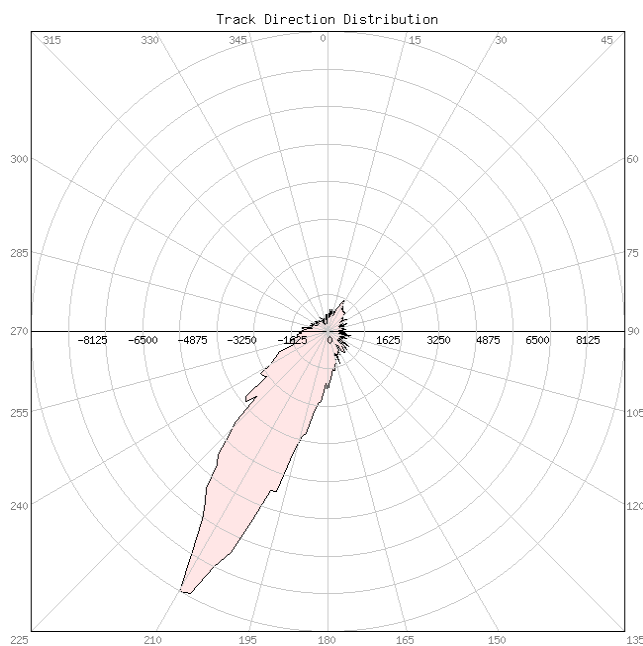

Fig. 5. Vliegrichtingen van vogels langs Noordwijk, op 5 oktober 2013.

7.2 Vliegintensiteit

Dat de dichtheid van vogelvluchten langs de kustlijn het grootst is laat figuur 6 zien, die de intensiteit van vogelbewegingen rondom de radar weergeeft. In deze figuur is de intensiteit van de vogelvluchten van grote vogels te zien voor een straal van 5km rond de radar (die dus in het midden van de figuur staat). Wanneer de kleur geel of wit is, zijn er veel vogelvluchten in dat gebied waargenomen.

De contouren van Nederland zijn duidelijk te zien, aangezien veel vogels de kustlijn volgen, zoals we hebben kunnen zien. Wat opvalt is de grote activiteit langs de kust van Noordwijk.

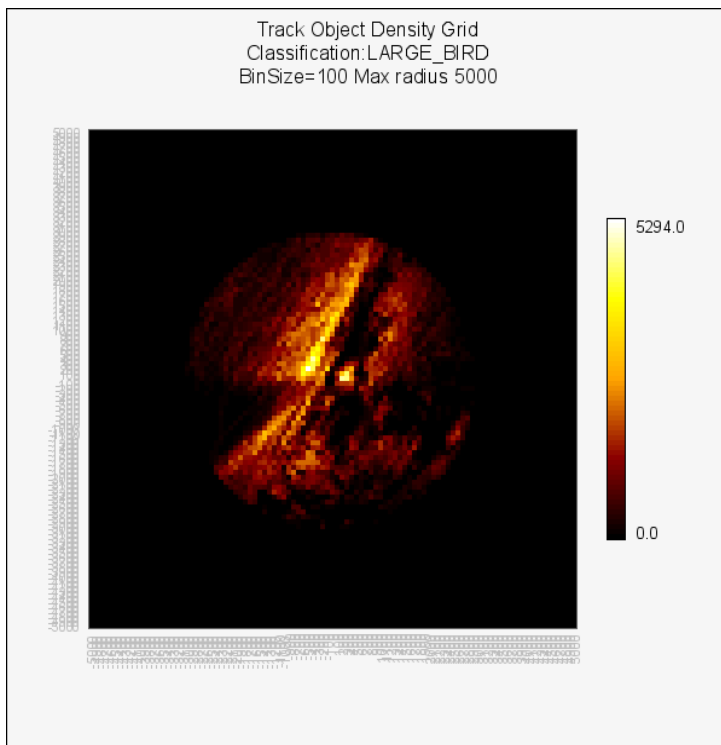

Fig. 6. De intensiteit van de vogelvluchten.

7.3 Gemeten hoogtes

Ongeveer 58% van de vluchten die werden uitgevoerd zijn door zwermenvogels en individuele grote vogels, hebben plaatsgevonden onder de 100 meter. Verder is te zien dat het percentage van het aantal vogelvluchten van medium/small vogels rond de 200-400 meter, hoger is dan voor de zwermen en grote vogels. Dit geeft de indruk dat de zwermen en grote vogels op lagere hoogtes vliegen gedurende deze dag. De hoogtes zijn overigens gemeten in een vast gebied wat niet boven de desbetreffende telpost lag.

8. De birdwatch in overig Europa

Deze editie deden 37 BirdLife-partners (in evenzoveel landen) mee aan de Euro Birdwatch. Het gaat (naast Nederland) om:

Armenië, Azerbaidjan, België, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Estland, Finland, Duitsland, Gibraltar, Hongarije, Ierland, Italië, Kazachstan, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Malta, Montenegro, Oekraïne, Oezbekistan, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Rusland, Servië, Slowakije, Slovenie, Turkije, Wit-Rusland, Zweden en Zwitserland.

Van 30 landen weten we het totaal aantal vogels dat is geteld, en hier werden totaal 2.531.267 vogels geteld, waarvan men er in Finland 552.808 telde, met Nederland op de tweede positie.

In totaal deden ruim 19.000 vogelaars mee, verspreid over 903 tellingen/activiteiten. Het land met de meeste tellingen of andere activiteiten was ons eigen land deze keer.

Het totaal aantal soorten voor de Europa is helaas niet te geven, maar **bijzonderheden** waar o.a.: Dunbekmeeuw (Wit-Rusland), Dwergaalscholver (Kroatië), Zwartkoprietzanger (Tsjechië), Kleine Zwartkop & Radde's Boszanger (Finland), Gestreepte Strandloper & Roze Pelikaan (Italië), Reuzenzwartkopmeeuw & Arendbuizerd (Polen), Geelsnavelduiker, Giervalk & (ook een) Blonde Ruiters (Zweden).

9. Persaandacht

De birdwatch doet het altijd goed bij de pers. Deze jaargang was daarop geen uitzondering. Onze persvoorlichters werden dus weer keer vaak gebeld door regionale kranten en radio- en televisieomroepen die vroegen om lokale contactpersonen. Zoals altijd hebben de deelnemende vogelwerkgroepen een conceptpersbericht gekregen dat ze naar eigen bevinden konden aanpassen en rondsturen.

Dit evenement is dan ook een uitstekende manier om aandacht te vragen voor vogelbescherming (met een kleine 'v') in het algemeen en vogeltrek in het bijzonder. Ook blijkt het steeds weer een goede gelegenheid voor een vogelwerkgroep te zijn om zich (weer) eens op de kaart te zetten en publiciteit te genereren voor de eigen activiteiten.

Zoals altijd waren het vooral de regionale en plaatselijke kranten die groots uitpakten met de Euro Birdwatch, naast enkele landelijke media. Verscheidene van deze kranten hadden het persbericht van ons of de betreffende vogelwerkgroep overgenomen en afgedrukt. De dag na de birdwatch besteedden o.a. Vroege Vogels, de Gelderlander, De Weekkrant (de Ahrenberger), Zoetermeer Nieuws, Studio Max Live, Dichtbij (Haaglanden-Noord), Hoorn Actueel. RTL 4, Trouw, Reformatorisch Dagblad, Roots online en Radio M aandacht aan de Euro Birdwatch 2014.

10. Bronnen

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 2. Haarlem/Utrecht.

Buurma, L. S. & Kluiters, J. 1991. 183 x 12 uur Vogeltrek in Nederland: een verslag en een poging tot evaluatie van de Nationale Vogeltrekdag op zondag 8 oktober 1989. Rapport, Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Huigen, P. & Lensink, R. 2000. Vogeltrek in Weer en wind: World Birdwatch 1999. Vogelbescherming Nederland, Zeist.

LWVT & SOVON. 2002. Vogeltrek over Nederland. Haarlem.

Ottens, G. 2004. Tellen van Schier tot Cadzand. Verslag van de World Birdwatch in Nederland op 2 oktober 2004.

Ottens, G. 2006. Alle vogels verzamelen! Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 1 oktober 2005. Zeist.

Ottens, G. 2007. Vogelaars kijken met de wereld mee. Verslag van de World Birdwatch in Nederland op 7 oktober 2006. Zeist.

Ottens, G. 2008. Mistige morgen, schone dag. Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 6 oktober 2007. Zeist.

Ottens, G. 2009. Vinken door het dak! Verslag van de World Birdwatch in Nederland op 4 oktober 2008. Zeist.

Ottens, G. 2010. Trekvogels door het lint. Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 3 oktober 2009. Zeist.

Ottens, G. 2010. Na regen komt zonneschijn. Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 2 oktober 2010. Zeist.

Ottens, G. & Troost, G. 2012. Zomer in oktober? Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 2 oktober 2011. Zeist/Nijmegen.

Ottens, G. & Troost, G. 2013. Een typische herfst dag... Verslag van de Euro Birdwatch in Nederland op 6 oktober 2012. Zeist/Nijmegen.

Dankwoord

Allereerst willen we hierbij natuurlijk de vele honderden enthousiaste tellers (verenigd in onderstaande vogelwerkgroepen en telgroepen) bedanken die op zaterdag 5 oktober 2013 mee hebben geholpen om van deze Euro BirdWatch (weer) een succes te maken:

Vogelwerkgroepen:

Altenatuur, Faunagroep IVN- Baarlo/Maasbree, Haagse Vogelbescherming, Interception Tours, IVN De Maasvallei, IVN- Leeuwarden, IVN- Roermond e.o., IVN-Vijlen/Vaals, Landgoed De Langakkers, Madese Natuurvrienden, Natuur- en landschapsbeheer Boxtel, Natuur- en Vogelwacht Rotta, Natuur- en Vogelwacht Vijfheerenlanden, Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto, Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard, Natuurgroep Liempde, Natuurwerkgroep De Reest, Nationaal Park Lauwersmeer, Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard, Natuur- en Vogelwacht Culemborg, Stichting Koekeloere, Vereniging voor Natuurbescherming Gorredijk, Vereniging voor Vogel- en Natuurbescherming Noordwijk, Vogel- en Natuurwerkgroep Zundert, Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, Vogelringgroep Menork, Vogelwacht De Maasheggen, Vogelwacht Limburg, Vogelwacht Trynwâlden, Vogelwacht Uden, Vogelwacht Uffelte, Vogelwacht Utrecht- Nieuwegein-IJsselstein, VWG Alkmaar, VWG Amsterdam, VWG Arnhem, VWG Bathmen, VWG Berkelland, VWG Biesbosch, VWG De Haeselaar – Echt, VWG De IJsselstreek, VWG De Kempen, VWG De Klamper, VWG De Kulert, VWG De Peel , VWG De Wouw, VWG Heerhugowaard, VWG IVN- de Ronde Venen & Uithoorn, VWG IVN- Ede, VWG IVN- Etten-Leur, VWG IVN- Groningen/Haren, VWG IVN- Lunteren/Barneveld, VWG IVN- Nijkerk, VWG IVN- Nuenen, VWG IVN- Oirschot, VWG IVN- Oisterwijk, VWG IVN- Oss, VWG IVN- Valkenswaard/Waalre, VWG IVN- Waterland, VWG IVN- West-Betuwe, VWG KNNV- Eindhoven, VWG KNNV- Hoorn/West-Friesland, VWG KNNV- Zeist, VWG KNNV-Apeldoorn e.o., VWG Koudekerk/Hazerswoude, VWG Losser, VWG Midden-Kennemerland, VWG Midden-Overijssel, VWG Nederweert, VWG Oriolus, VWG Ouderkerk , VWG Ridderkerk-Barendrecht, VWG Rijk van Nijmegen, VWG Roerstreek, VWG Schouwen-Duiveland, VWG 't Duumpje, VWG 't Gooi e.o., VWG 't Hökske, VWG Tholen , VWG Tringa, VWG Ut Vuggelke, VWG Voorne, VWG Wijk bij Duurstede, VWG Zoetermeer, VWG Zuidoost-Achterhoek, VWG Zutphen, VWG-KNNV Bevelanden, Wadvogelwerkgroep- Avifauna Groningen en de West-Brabantse Vogelwerkgroep.

Telgroepen:

Aan de Majoor, Amerongse Bovenpolder AVL-terrein, Ballooerveld, Beemsterweg, Eldrik, Bergen aan Zee, Biezenburcht, Harderbroek, Bloemendaal aan Zee, Breskens, Breugelse Beemden, Brobbelbies-Noord, Brobbelbies-Zuid, Buytenpark, Canisvliet, Castelreesche Heide, Castricum aan Zee, de Banjaard, de Bloedberg, de Bruuk, de Drieberg, de Driehoek, de Gorzen, de Groote Peel, de Hamert, de Hoekse Sluis, de Horde, de Kampen, de Kollenberg, de Lemelerberg, de Mosbulten, de Nolle, de Scheeken, de Vlijt, de Vulkaan, de Dordtse Biesbosch, Duurswouderheide, Dwingelderveld, Echterzand, Eltenberg, Geestmerambacht, Harculo, Hazewater, Hooge Weide, Huisduinen, IJmeerdijk, Almere, IJmuiden aan Zee, IJsselkop, Jacobssteeg, Kardingebult, Katwijk, Ketelbrug/Kamperhoek, Kinderdijk, Klein Valkenisse, Korte Waarden, Kruishaarsche Heide, Kwinteloijen, Laaxum, Langekampweg, Leeuwarderbos, Loozerheide, Maarnsche Berg, Maasvlakte 2, Margarethapolder, Mariapeel, Meinweg, Noordhout, Noordwijk,

Oelemars, Ottershagen, Parnassia, Kennemerduinen, Paterswoldse Meer, Pijnacker-Zuid, Redichemse Waard, Ruimel, Schapeweimolen, Strabrechtse Heide, 't Hellegat, Terschelling, Texel, Hoornderslag, Treekerpunt, Viaduct Meierijbaan, Vijfhoek Diemen, Warnsveld, vuilnisbelt Wekerom, Westenschouwen, Wierdense Veld, Zuidpunt Hoekse Waard, Zuidveld, Zwarte Pad en Zweefvliegveld Maldens Vlak.

Daarnaast waren de verschillende fotografen onmisbaar bij het opleuken van dit verslag.

Bij Vogelbescherming Nederland waren de volgende collega's (en vrijwilligers) uiterst behulpzaam om de organisatie weer vlekkeloos te laten verlopen: Marieke Dijksman, José van Doorn, Pien Eekhout, Nel Bekema, Louis Raaijmakers, Donovan van Berkum, Yvonne van Os, Alexandra Mispelblom, Joke Ladiges, Marleen Okma, Cees Witkamp en Jonna van Ulzen.

Tenslotte waren Siete Hamminga en Evert Pieterse van Robin Radar, en Peter Spierenburg en Hein Verkade van de Vereniging voor Vogel- en Natuurbescherming Noordwijk, uitermate behulpzaam bij de inzet van de radar bij Noordwijk. Bedankt allemaal!

Bijlage 1: Totalen per soort Euro BirdWatch 5 oktober 2013

Aalscholver	3.555	Goudvink	60
Alk	6	Grasmus	2
Appelvink	167	Grasparkiet	1
		Graspieper	14.417
Baardmannetje	172	Grauwe Franjepoot	1
Barmsijs	18	Grauwe Gans	15.001
Beflijster	24	Groene Specht	33
Bergeend	427	Groenling	1.289
Bladkoning	2	Groenpootruiter	26
Blauwe Kiekendief	34	Grote Bonte Specht	144
Blauwe Reiger	299	Grote Gele Kwikstaart	146
Blonde Ruiters	1	Grote Jager	1
Boerenzwaluw	4.917	Grote Lijster	456
Bokje	3	Grote Mantelmeeuw	735
Bontbekplevier	29	Grote Pieper	6
Bonte Strandloper	330	Grote Stern	264
Boomklever	54	Grote Zaagbek	9
Boomkruiper	16	Grote Zilverreiger	281
Boomleeuwerik	372	Grutto	5
Boompieper	70		
Boomvalk	10	Halsbandparkiet	13
Bosruiter	1	Havik	25
Brandgans	5.851	Heggemus	615
Brilduiker	25	Holenduif	1.456
Bruine Kiekendief	47	Houtduif	2.966
Buidelmees	1	Houtsnip	2
Buizerd	430	Huismus	243
		Huiszwaluw	57
Canadese Gans	1.486		
Casarca	1	IJsgors	13
Cetti's Zanger	2	IJsvogel	19
		Indische Gans	3
Dodaars	49	Jan van Gent	97
Drieteenmeeuw	5	Kanoetstrandloper	2
Drieteenstrandloper	250	Kauw	2.148
Duinpieper	2	Keep	750
Dwerggans	3	Kemphaan	32
Dwergmeeuw	152	Kievit	12.455
		Klapekster	6
eenden (ongedet.)	4	Kleine Bonte Specht	3
Eider	101	Kleine Jager	5
Ekster	146	Kleine Karekiet	3
Europese Kanarie	1	Kleine Mantelmeeuw	2.380
Fazant	44	Kleine Plevier	4
Fitis	7	Kleine Rietgans	38
Frater	2	Kleine Strandloper	34
Fuut	804	Kleine Zilverreiger	8
		Kleine Zwaan	32
Gaai	288	Kluut	4
ganzen (ongedet.)	313	Kneu	3.266
Geelgors	284	Knobbelzwaan	813
Gele kwikstaart	43	Koekoek	2
Geoorde fuut	31	Kokmeeuw	20.843
Glanskop	4	Kolgans	102.147
Goudhaan	15	Koolmees	623
Goudplevier	1.986	Koperwiek	1.141

Kraanvogel	7	Smelleken	14
Krakeend	711	Smient	6.116
Kramsvogel	39	Sneeuwgors	43
Krombekstrandloper	2	Sperwer	264
Kruisbek	4.403	Spreeuw	55.778
Kuifeend	1.746	Staartmees	322
Kuifmees	4	Steenloper	46
		Steenuil	4
Lepelaar	190	Stormmeeuw	5.274
Matkop	7	Tafeleend	2.098
Meerkoet	2.618	Tapuit	21
Merel	416	Tjiftjaf	170
Middelste Jager	1	Toendrarietgans	1.564
Middelste Zaagbek	92	Toppereend	2
		Torenavk	90
Nijlgans	810	Tureluur	73
		Turkse tortel	106
Oeverloper	6	Veldleeuwerik	1.000
Oeverpieper	49	Vink	54.037
Oeverzwaluw	2	Visarend	5
Ooievaar	8	Visdief	31
Paapje	10	Vuurgoudhaan	9
Parelduiker	2		
Patrijs	2	Waterhoen	26
Pijlstaart	498	Waterpieper	9
Pimpelmees	912	Waterral	15
Pontische Meeuw	2	Watersnip	899
Porseleinhoen	1	Wespendief	5
Purperreiger	2	Wilde Eend	4.198
Putter	647	Wilde Zwaan	10
Raaf	12	Winterkoning	49
Ransuil	3	Wintertaling	676
Regenwulp	1	Witgatje	39
Reuzenster	1	Witoogeend	1
Rietgors	1.525	Witte Kwikstaart	3.516
Ringmus	1.017	Wulp	614
Rode Wouw	7		
Roek	259	Zanglijster	2.657
Roerdomp	4	Zeearend	2
Roodborst	85	Zeekoet	1
Roodborsttapuit	72	Zilvermeeuw	3.691
Roodhalsfuut	3	Zilverplevier	48
Roodkeelduiker	88	Zwarte Ibis	11
Roodkeelpieper	1	Zwarte Kraai	1.157
Roodpootvalk	4	Zwarte Mees	138
Rosse Grutto	4	Zwarte Roodstaart	19
		Zwarte Ruiter	18
Rotgans	797	Zwarte Specht	4
Ruigpootbuizerd	1	Zwarte Wouw	1
		Zwarte Zee-eend	5.990
Scholekster	746	Zwartkop	14
Sijs	1.270	Zwartkopmeeuw	5
Slechtvalk	32		
Slobeend	329		